

‘Gewasbescherming is sleuteltechnologie’

Jaarrede Nefyto-voorzitter Meerten Smit

“De mondiale opgave voor de land- en tuinbouw is meer te produceren, maar wel duurzaam”, zegt Nefyto-voorzitter Meerten Smit in zijn jaarrede tijdens de jaarvergadering van Nefyto. “Chemische gewasbescherming is daarin een sleuteltechnologie.”

De jaarvergadering van Nefyto vond plaats op 8 december 2009 in Den Haag. Thema was ditmaal ‘veilig en verantwoord gebruik van gewasbeschermingsmiddelen’ (zie ook kader). Traditioneel hield Nefyto-voorzitter Meerten Smit aan het begin van de bijeenkomst zijn jaarrede, waarvan hier een samenvatting.

Drie grote crises

“De wereld heeft op dit moment te kampen met drie grote crises”, begint Meerten Smit. “Dat zijn de financiële crisis, de klimaatcrisis en de voedselcrisis. Wat merkt de gewasbeschermingsmiddelenindustrie hiervan? En wat kan zij hierin betekenen?”

Meerten Smit gaat dieper in op de genoemde crises. Ten eerste de financiële crisis: “Ten opzichte van de chemische industrie in het algemeen is de financiële crisis voor de agrochemie beperkt voelbaar. Binnen Nederland zien we de grootste problemen binnen de exporterende glastuinbouw. Maar ook in de andere sectoren is minder afzet, als gevolg van de lagere prijzen voor landbouwproducten. Daardoor is de investeringsbereidheid van telers enigszins gedaald.”

Over de klimaatcrisis: “Door de klimaatcrisis wordt het produceren

van voedsel moeilijker. Onder meer doordat er meer druk is van schimmels en insecten. Daar komt bij dat we ook nog eens kampen met een wereldwijde voedselcrisis als gevolg van een groeiende wereldbevolking.”

Prof. dr. Johanna Fink-Gremmels (faculteit diergeneeskunde, Universiteit Utrecht) hield een voordracht over veilig en verantwoord gebruik van diergeneesmiddelen.

Sleuteltechnologie

Wat betreft de voedselcrisis is de algehele opinie, en ook die van de FAO, dat technologie nodig is om de wereldbevolking te kunnen voeden. Ook moeten we inspelen op de gewijzigde klimaatomstandigheden. Meerten Smit: “Om de groeiende wereldbevolking van voedsel te kunnen voorzien, moeten we meer voedsel produceren op hetzelfde landoppervlak, zodat hiervoor geen natuur moet worden opgeofferd. Daarvoor moeten we technologie ontwikkelen die de biodiversiteit en het milieu ontziet. Dit zeggen de FAO op mondiaal niveau en de ministers Verburg en Cramer op nationaal niveau. Met andere woorden: de land- en tuinbouw moet meer produceren, maar moet ook duurzaam zijn. Naast bijvoorbeeld teelten technieken, rassenkeuze en biotechnologie is chemische gewasbescherming hierin een sleuteltechnologie. Chemische gewasbescherming blijft nodig om adequaat te kunnen reageren op de grote dynamiek van ziekten en plagen.”

Speciality crops

Op Europees niveau speelt momenteel Verordening 1107/2009, die onlangs is gepubliceerd en die Richtlijn 91/414 opvolgt. De verordening zal een nog nauwere samenwerking tussen de lidstaten tot gevolg hebben.

Volgens Meerten Smit biedt de verordening voor Nederland zowel kansen als bedreigingen. “Nederland moet de kans grijpen om hét Europese expertisecentrum te worden voor kleine teelten, de zogeheten speciality crops. Dit is door Nefyto geopperd en dat heeft erin geresulteerd dat LNV, Plantenziektenkundige Dienst, Plantum, LTO Nederland, Wageningen UR, Ctgb en Nefyto een stuurgroep hebben gevormd. Met als doel om zowel de kennis van kleine teelten als deze teelten zelf binnen Nederland te houden en de kennis verder uit te bouwen. En om het Ctgb te positioneren als dé Europese toelatingsinstantie voor speciality crops.”

De verordening brengt Nederland

In een heuse boksring gingen diverse specialisten met elkaar de discussie aan over veilig en verantwoord gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

Ludieke jaarvergadering

De jaarvergadering van Nefyto vond ditmaal plaats op 8 december 2009. Gekozen was voor een bijzondere locatie, te weten het Ketelhuis van de (voormalige) Caballero Fabriek op bedrijventerrein Binckhorst in Den Haag. De jaarvergadering was tevens het startschot van de campagne rond het veilig en verantwoord gebruik van gewasbeschermingsmiddelen (zie kader onderaan deze pagina).

Na het welkom door Nefyto-secretaris Jo Ottenheim en de jaarrede van Nefyto-voorzitter Meerten Smit (zie artikel) was het resterende deel van de middag gewijd aan het thema veilig en verantwoord gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Als spreker was uitgenodigd prof. dr. Johanna Fink-Gremmels, verbonden aan de faculteit diergeneeskunde van de Universiteit Utrecht. Zij hield een voordracht over veilig en verantwoord gebruik van diergeneesmiddelen. Daarin werd duidelijk dat er op dat vlak zeker overeenkomsten zijn met chemische gewasbescherming. In haar inleiding ging Johanna Fink-Gremmels met name in op de rol en de verantwoordelijkheden van de dierenarts. Verder ging zij in op het antibioticagebruik in de diergeneeskunde in relatie tot de MRSA-problematiek (de zogeheten ‘ziekenhuisbacterie’) bij de mens. Na de pauze verkaste het gezelschap naar een ruimte waar een heuse boksring was opgesteld. In deze boksring (met dagvoorzitter Roeland Wessels als scheidsrechter) werd op ludieke wijze gediscussieerd over veilig en verantwoord gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Daarbij werd gefocust op de onderwerpen water, arbeidsveiligheid en residuen. Voor ieder onderwerp waren er meerdere specialisten uitgenodigd van verschillende geledingen, die in de boksring met elkaar een verbaal gevecht aangingen. Het publiek diende als jury en kon door middel van gekleurde kaartjes aangeven welke ‘verbale bokser’ zij het sterkst vonden debatteren. De invallende duisternis rond het Ketelhuis en de ludieke opzet van de discussie maakten deze jaarvergadering tot een bijzondere happening.

ook bedreigingen. “Een aantal van de nationaal-specifieke eisen kan tegen ons gaan werken, waardoor toelatingaanvragers Nederland gaan mijden. Andere bottlenecks zijn het functioneren van het Ctgb, met na-

me op het gebied van snelheid en communicatie, en de aansturing van het Ctgb door vijf ministeries. Verder kent Nederland een eigen tariefstructuur voor toelatingsaanvragen, met tarieven die vele malen hoger zijn dan die van andere lidstaten. Dit alles komt het level playing field niet ten goede en plaatst Nederland in een moeilijke positie. Nefyto pleit voor een heroverweging van alle genoemde factoren.”

De genoemde factoren vormen een bedreiging voor innovatie, vindt Meerten Smit. “De bereidheid van de industrie om te investeren in Nederland komt onder druk. Daardoor kan veel van de innovatie aan Nederland voorbijgaan. Dat zou des te meer te betreuren zijn, omdat de analyse voor het convenant duurzame gewasbescherming heeft laten zien dat innovatie op dezelfde voet door kan gaan.” ■

Meerten Smit: “Chemische gewasbescherming blijft nodig om adequaat te kunnen reageren op de grote dynamiek van ziekten en plagen.”

Campagne ‘Goed bezig met middelen’

De jaarvergadering van Nefyto op 8 december 2009 was het startschot voor een campagne rond veilig en verantwoord omgaan met gewasbeschermingsmiddelen. Nefyto is de initiatiefnemer van deze campagne, die loopt tot 2012. Motto van de campagne is ‘Goed bezig met middelen’. De belangrijkste doelgroep van deze campagne zijn de toepassers van gewasbeschermingsmiddelen. Met de campagne wil Nefyto bereiken dat deze toepassers zich nog meer dan voorheen realiseren dat zij een cruciale factor zijn bij het opslaan, toepassen en de nazorg van deze middelen. Tegelijk wil Nefyto met dit project meer samenhang brengen in de communicatie over de wijze waarop middelen gebruikt moeten worden. Met als resultaat een verminderd risico voor mens, dier en milieu. De campagne heeft een eigen logo (zoals hier getoond). Het voorlich-

**veilig en verantwoord gebruik van
gewasbeschermingsmiddelen**

tingsmateriaal is beschikbaar (via downloaden of bestellen) voor eenieder die het wil gebruiken. Nefyto ziet onder meer de kennisbijeenkomsten ten behoeve van de spuitlicentie als een geschikt medium om de boodschap van de campagne over te dragen naar de toepassers. Uiteraard wordt er ook samenwerking gezocht, bijvoorbeeld met Telen met Toekomst, Schone Bronnen, FNV Bondgenoten, Agrodix en LTO Nederland.

Bijensterfte besproken in PD-werkgroep

Eind september heeft de PD-werkgroep 'Bestuivende insecten en gewasbeschermingsmiddelen', onder voorzitterschap van de Nederlandse Bijenhouders Vereniging, vergaderd over de relatie tussen neonicotinoïden en bijensterfte. Naar de mening van de werkgroepleden is niet aangetoond dat er een causaal verband bestaat tussen de gehalten imidacloprid in het oppervlaktewater (in 2006) en sterfte van bijenvolken (in de winter 2007/2008). Ook is er, naar de mening van de werkgroepleden, geen oorzakelijk verband aangetoond tussen het gebruik van neonicotinoïden voor de behandeling van zaad en de bijensterfte.

Biodiversiteit is van grote invloed op de gezondheid van bijenvolken. Gebrek aan stuifmeel leidt tot verzwakking en is mede-veroorzaker van bijensterfte. De werkgroep hecht er grote waarde aan dat hier voldoende aandacht voor is en blijft. Het niet goed en niet tijdig bestrijden van varroamijten is een belangrijke oorzaak van bijensterfte. Het bestrijden van de varroamijt moet dan ook de grootste prioriteit hebben in de aanpak.

Blootstelling aan neonicotinoïden kan bij bijen subletale effecten (gedragstoornissen, miscommunicatie en geheugenverlies) veroorzaken. In detailonderzoek en veldmonitoringen werden echter geen subletale effecten aangetoond als de bijenpopulatie werd blootgesteld aan concentraties die als gevolg van goed landbouwkundig gebruik kunnen worden gevonden. Nefyto ondersteunt de stelling van de werkgroep dat aanvullend onderzoek naar subletale effecten kan bijdragen aan vergroting van de kennis betreffende de oorzaken van de problematiek.

Nefyto steunt FNV-project

Met financiering vanuit het Productschap Tuinbouw werkt FNV Bondgenoten aan een project met als doel: het versterken van de zelfredzaamheid van werknemers (en kleine werkgevers) rond het veilig en gezond omgaan met bestrijdingsmiddelen. Hiertoe wordt actief ingezet op een vraaggestuurde ('bottom-up') aanpak. Deze aanpak gaat uit van de wensen en ondersteuningsbehoeften van genoemde groepen. Dit moet worden bereikt door werknemers een samenhangende set van informatie en hulpmiddelen aan te bieden.

Vooraf de sectoren glastuinbouw en hoveniers worden aangesproken in het project.

Vooraf de sectoren glastuinbouw en hoveniers worden aangesproken in het project. De verwachting is dat voor teeltseizoen 2010 diverse informatiemiddelen en 'tools' voor werknemers beschikbaar komen.

Het veilig en gezond omgaan met gewasbeschermingsmiddelen is een belangrijk onderdeel van de Product Stewardship Gedragscode en de Nefyto-campagne Veilig en Verantwoord Gebruik van Gewasbeschermingsmiddelen. Om deze reden neemt Nefyto actief deel aan de stuurgroep van het project.

Etiketwijzigingen op komst

De komende jaren ziet Nefyto ingrijpende wijzigingen van etiketten van gewasbeschermingsmiddelen op zich afkomen. Drie ontwikkelingen leiden tot deze wijzigingen. Ten eerste bestaan er al enige tijd plannen voor de invoering van een nieuw format voor het Wettelijk Gebruiksvoorschrift. Verder wordt er gewerkt aan een project waarbij restricties in de zin van driftbepalende maatregelen meer worden gestandaardiseerd. Dit project staat ook wel bekend als het 'robuuster maken van de gebruiksvoorschriften'. Ten derde staat de omschakeling van de classificatie en etikettering naar het Globally Harmonized System (GHS) of Classifications and Labeling of Chemicals op de rol.

Deze drie 'systeemwijzigingen' van etiketten staan los van normale besluiten omtrent toelatings. Om kosten te besparen en marktverstoringen te voorkomen, pleit Nefyto ervoor om deze wijzigingen gecoördineerd door te voeren en dit zo mogelijk per cluster middelen met vergelijkbare toepassing te doen.

Verontrustende ontwikkelingen ziekten, plagen en onkruiden

In vervolg op een eerdere inventarisatie is door het Platform monitoring ziekten, plagen en onkruiden een nieuwe rapportage uitgebracht over de ontwikkelingen in de jaren 2006 tot 2009. Deze rapportage, geschreven door de Plantenziektenkundige Dienst, verschaft overheid en bedrijfsleven inzicht in nieuwe 'verontrustende ontwikkelingen'.

Sommige ziekten en plagen worden een groter probleem dan voorheen, omdat de ziekte zich agressiever manifesteert. Andere worden een groter probleem omdat het middelenpakket ontoereikend is. Gelukkig kunnen oude problemen ook worden opgelost door aanpassingen in teeltmethoden en bijvoorbeeld bedrijfshygiëne. Of er wordt een nieuw middel toegelaten, waardoor het probleem beheersbaar wordt. De komende tijd zullen de partners in het convenant duurzame gewasbescherming zich buigen over de aanbevelingen uit het rapport.

Expertisecentrum for Speciality Crops

Het voorstel van Nefyto om Nederland te positioneren als expertisecentrum voor speciality crops is in een workshop gehouden op 5 oktober 2009 in Wageningen door een brede kring van stakeholders ondersteund. Inmiddels is een stuurgroep aan de slag om de haalbaarheid van een dergelijk Expertisecentrum nader uit te werken. Begin 2010 wil de stuurgroep de uitkomsten van haar bevindingen presenteren.

Stamslabonen (sperciebonen) zijn één van de vele speciality crops die Nederland kent.

Politiek & gewasbescherming

Hoe kijken nationale en Europese politici aan tegen gewasbescherming? Welke onderwerpen houden hen bezig? Wat zijn hun belangrijkste drijfveren als het gaat om gewasbescherming?

Gerben-Jan Gerbrandy, Europarlementariër voor D66:

'Nederlandse land- en tuinbouw is top van de wereld'

Wie is Gerben-Jan Gerbrandy?

"Als zoon van twee biologen ben ik opgegroeid met veel aandacht voor natuur en milieu. Maar ook met aandacht voor mijn omgeving. Tijdens mijn werk bij de overheid, bedrijfsleven en politiek, in zowel Brussel als Den Haag, heb ik daar altijd goed gebruik van kunnen maken. Sinds zomer 2009 ben ik lid van het Europees Parlement voor D66. In de milieuc commissie en begrotingscommissie wil ik veel aandacht besteden aan het verduurzamen van onze economie.

Ik ben een overtuigd Europeaan. De uitdagingen die voor ons liggen op gebieden als energie, klimaat, voedselvoorziening, vrede en veiligheid zijn alleen gezamenlijk aan te pakken. Daarin kunnen we als Europa dingen voor elkaar brengen die individuele landen onmogelijk kunnen bewerkstelligen."

Wat is uw relatie met de land- en tuinbouw?

"De land- en tuinbouwsector is één van de belangrijkste van Nederland. Het is de absolute top van de wereld. Vooral ook door een ongekennd niveau van innovatie. Met Wageningen UR als wereldleider op het gebied van onderzoek heeft Nederland ook een uitstekende basis voor het nog verder uitbouwen van die positie. Innovatie en duurzaamheid zullen de economie van morgen domineren, dus de land- en tuinbouwsector heeft goede perspectieven.

En als je het hebt over gezonde voeding, dan zit je natuurlijk bij de land- en tuinbouw helemaal goed."

Wat heeft u met gewasbescherming?

"Tsja, wat kan iemand met gewasbescherming hebben? Het is een noodzakelijk kwaad, laten we daar

Gerben-Jan Gerbrandy: "Innovatie en duurzaamheid zullen de economie van morgen domineren, dus de land- en tuinbouwsector heeft goede perspectieven."

"Innovatie! Zowel op het gebied van biologische bestrijders als andere toepassingen met bijvoorbeeld GMO's. D66 is een partij die altijd gericht is op de toekomst en open staat voor nieuwe technologieën. Dat moet veilig gebeuren, maar niet dogmatisch. Ik ben er van overtuigd dat GMO's, maar straks ook toepassingen met nanotechnologie, een belangrijke rol kunnen spelen

Hoe ziet de gewasbescherming in Europa er over tien jaar uit?

"De wereld is op het gebied van duurzaamheid heel snel aan het veranderen. Ook bedrijven hebben dit goed in de gaten. Duurzame productie zal ook om economische redenen steeds belangrijker worden. Nederland staat er goed voor dankzij de kennisinfrastructuur, zeker op land- en tuinbouwgebied. Daar

'EU moet grotere rol spelen in onderzoek naar duurzame middelen'

eerlijk over zijn. Hoe minder we er van nodig hebben, des te beter dat is voor producenten en consumenten. Vanuit mijn vorige werk bij het ministerie van LNV heb ik met veel belangstelling het Europese debat eerder dit jaar gevolgd. Ik denk dat het goed is dat dit debat op het scherpst van de snede is gevoerd. De uiteindelijke uitkomst is streng, maar biedt de sector wel de gelegenheid om er op in te spelen."

Is er binnen de gewasbescherming een onderwerp dat uw bijzondere aandacht heeft?

in het schoner en efficiënter produceren van land- en tuinbouwproducten.

Daarnaast zullen we veel onderzoek moeten blijven doen naar de gevolgen van het gebruik van bestrijdingsmiddelen. We weten, zeker medisch gezien, nog steeds weinig over lange termijn gevolgen voor de mens van allerlei chemicaliën. Weekmakers van rubber is een goed voorbeeld van een middel waarvan pas recent bekend werd hoe schadelijk het kan zijn voor mensen. Die zijn toen in recordtempo verboden."

tegenover staat de grote opgave voor de hele wereld om voldoende voedsel te produceren. Nederlandse technologie zal daar een grote rol in kunnen en moeten spelen.

Om te blijven verduurzamen zal de politiek enerzijds druk moeten blijven uitoefenen op gebruikers en producenten van bestrijdingsmiddelen. Anderzijds zal er veel geïnvesteerd moeten worden in onderzoek naar duurzame bestrijdingsmiddelen, ook door overheden. De EU moet naar mijn mening daar een veel grotere, ook financiële, rol in spelen."

Nederland voorloper in spuitkeuringen

Goed voorbereid op nieuwe Europese regelgeving

Nederland kent al geruime tijd een verplichte periodieke keuring voor veldspuiten en boomgaardspuiten. Voor andersoortige spuiten bestaat een vrijwillige keuring.

Hiermee is Nederland goed voorbereid op de Europese richtlijn voor duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

De spuitkeuringen in ons land worden uitgevoerd door erkende keuringsstations, veelal mechanisatiebedrijven. Het toezicht hierop ligt bij de Stichting Kwaliteitseisen Landbouwtechniek (SKL), gevestigd in Wageningen. SKL is een zelfstandige stichting, met in het bestuur vertegenwoordigers van de fabrikanten, importeurs, dealers (verenigd in de Federatie Agrotechniek), loonwerkers (verenigd in Cumela) en Wageningen UR. SKL werkt in opdracht van het Productschap Akkerbouw en het Productschap Tuinbouw.

Zoals de naam al aangeeft, gaat het aandachtsgebied van SKL breder dan alleen spuitmachines. Zo hoort bijvoorbeeld ook de vrijwillige trekkeuring tot het pakket van SKL. Maar verreweg de meeste nadruk ligt op de keuring van spuitmachines. We praten met Jaco Kole, die bij SKL werkzaam is als projectleider en inspecteur.

De basis voor de verplichte spuitkeuring werd gelegd in de jaren zeventig en tachtig. "In die tijd werden er al op vrijwillige basis spuiten gekeurd, onder meer door fabrikanten. Het streven ontstond om telers meer te betrekken in de technische conditie van hun spuitmachine. Dat resulteerde in 1988 in de oprichting van SKL. De belanghebbenden hebben vervolgens gezamenlijk een keuringsprotocol opgesteld. En ook de sets van eisen voor keuringsstations en de opleiding van keurmeesters."

Erst vrijwillig

Aanvankelijk was de keuring vrijwillig. "Begin jaren negentig werd het Meerjarenplan Gewasbescherming geïntroduceerd. Daarmee werd de spuitkeuring één van de maatregelen die onder de verantwoordelijkheid van het toenmalige Landbouwschap kwamen. In het Meerjarenplan Gewasbescherming was één van de afgesproken maatregelen de introductie van een verplichte spuitkeuring. Met de invoering hiervan is begin jaren negentig begonnen. Zo ook met de verordening van het Landbouwschap. Door allerlei juridische haken en ogen is pas in 1997 verordening voor de

keuring van veldspuiten van kracht geworden. In 2002 volgde de verordening voor boomgaardspuiten."

De uitvoering van deze verordeningen liggen bij respectievelijk het Productschap Akkerbouw en het Productschap Tuinbouw. De verplichting tot keuring voor de telers is nu opgenomen in verordeningen van de genoemde Productschappen.

Eigenaren van een veldspuit of boomgaardspuit moeten deze eens per drie jaar laten keuren door een

Keurmeester Nick Lenneman van Elbers Mechanisatie in het Gelderse Drempt aan het werk.

erkend keuringsstation. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de eigenaren zelf, controle vindt plaats door het betreffende Productschap. Ook spuiten voor de glastuinbouw en voor verhardingen kunnen worden gekeurd. Spuiten voor verharding moeten verplicht gekeurd worden op basis van de DOB-richtlijn. Met de invoering van de Europese richtlijn worden alle genoemde spuitkeuringen verplicht.

Waarborgen kwaliteit

Een goed werkende spuitmachine zorgt voor een optimale verdeling over het gewas en draagt bij aan veiligheid voor het milieu en de toepasser. "Het gaat om het waarborgen van de kwaliteit en waar nodig en mogelijk het verbeteren van de kwaliteit. Milieu en teler zijn bei-

den gebaat bij een goed werkende spuitmachine", aldus Jaco Kole.

Op welke aspecten wordt een spuitmachine gekeurd? Jaco Kole somt een aantal voorbeelden op: de dwarsverdeling (geen drukverval in de leidingen, goed werkende spuitdoppen), de langsverdeling (goede menging in de tank), stabiliteit spuitbomen, voorkomen van ongewenste verliezen (lekkage, nadruppelen), goede controle (kwaliteit bediening, manometer en flowmeter) en veiligheid voor de gebruiker en het milieu (tankdop, slangen).

De meeste keuringsstations zijn mechanisatiebedrijven. Fabrikanten kunnen de machines af fabriek SKL keuren, de meeste keuren geen gebruikte machines. Ook zijn er mobiele keuringsstations, die worden ingehuurd door bijvoorbeeld dealers die zelf geen keuringsstation hebben.

Ons land telt zo'n 130 keuringsstations voor veldspuiten, 15 voor boomgaardspuiten en 25 voor glastuinbouw- en verhardingspuiten. "Die capaciteit is voldoende", aldus Jaco Kole.

Keuringsstations

Uiteraard moeten de keuringsstations aan een aantal eisen voldoen. Dat betreft onder meer de aanwezigheid van goed werkende testapparatuur. Voor het testen van veldspuiten moet een testbaan (zie foto) aanwezig zijn, om de dwarsverdeling te controleren. Het keuringsstation moet beschikken over een overdekte testlocatie, waar onder alle weersomstandigheden getest kan worden. En uiteraard moeten er één of meerdere gediplomeerde keurmeesters aanwezig zijn.

De keurmeesters worden opgeleid

Op de testbaan wordt de dwarsverdeling van de spuitdoppen gecontroleerd.

Ook voor nieuwe spuitmachines

Er komt niet alleen Europese regelgeving voor de periodieke keuring van gebruikte spuitmachines. Ook in de maak is een vernieuwde set eisen waaraan nieuwe spuitmachines moeten voldoen. Deze komen in een amendement op de nieuwe machinerichtlijn. De eisen hebben vooral betrekking op milieuaspecten.

door PTC+ in Ede (de voormalige Praktijkschool). De examens vinden plaats onder toezicht van SKL. Iedere drie jaar krijgen de keurmeesters een herhalingscursus.

De keuringsstations worden steekproefsgewijs gecontroleerd door Jaco Kole. "Deze inspecties worden door mijzelf gepland en worden niet aangekondigd. De regel is dat keuringsstations minstens een dag van tevoren bij SKL melden dat er keuringen worden uitgevoerd. Ik bezoek alle keuringsstations minimaal één keer per jaar. Ik controleer dan of de technische voorzieningen in orde zijn en observeer de werkwijze van de keurmeester."

Tot voor een aantal jaren geleden werd het keuringsrapport op papier ingevuld en opgestuurd naar SKL. Daar werden de gegevens door een secretaresse in de computer ingevoerd. Tegenwoordig vullen de keurmeesters de rapporten op internet in.

Eigenaren betrokken

Is met deze driejaarlijkse keuring de kwaliteit van de spuitmachines gegarandeerd? Volgens Jaco Kole is dat zeker het geval. "Bovendien zie je dat de eigenaren heel betrokken zijn. Er is bij hen veel aandacht voor goed onderhoud van de machines. Dat is mede een gevolg van het feit dat boeren en loonwerkers de afgelopen jaren steeds professioneler zijn geworden."

Volgens Jaco Kole staan de meeste boeren positief tegenover de verplichte keuring. "Naast het aspect van veiligheid en milieu speelt er ook een bedrijfseconomisch belang. Want ook uit kostenoverwegingen willen telers niet meer gewasbeschermingsmiddel gebruiken dan nodig is. Dat lukt alleen met een goed werkende spuitmachine. Daar wegen de kosten van een keuring (200 tot 250 euro) zeker tegenop. Ook stimuleren we eigenaren om tussentijds kleine keuringen te laten uitvoeren. Bijvoorbeeld het con-

troleren van de conditie en dwarsverdeling van de spuitdoppen op de testbaan."

Europese regelgeving

Dan de Europese richtlijn, die waarschijnlijk over twee jaar van kracht wordt. Nederland is klaar voor de nieuwe Europese regelgeving, aldus Jaco Kole. "We zijn één van de lidstaten die hierin vooroplopen. Bovendien sluit ons systeem goed aan op het Europese model. Er zijn geen grote verschillen. Eigenaren van spuitmachines zullen er niets van merken."

Wel wordt de verplichte keuring breder getrokken. De richtlijn schrijft namelijk voor dat voor alle toedieningsapparatuur van gewasbeschermingsmiddelen (en biociden) de periodieke keuring verplicht wordt. Dus bijvoorbeeld ook voor vliegtuigen en rugspuiten. Lidstaten mogen een uitzondering maken voor rugspuiten. En ze mogen, binnen de marges van de richtlijn voor apparatuur die niet vaak gebruikt wordt, een andere keuringsfrequentie instellen.

Door de richtlijn wordt voor bijvoorbeeld spuitmachines die worden gebruikt in de glastuinbouw een periodieke keuring verplicht. Dat zal geen probleem zijn, verwacht Jaco Kole. "We hebben daar een protocol voor en deze keuring vindt al op vrijwillige basis plaats."

Momenteel wordt nog gewerkt aan Europese harmonisatie van de normen. Hiervoor is een werkgroep ingesteld, waarvan Jaco Kole deel uitmaakt. Verder wordt gewerkt aan wederzijdse erkenning, zodat een spuitmachine die in de ene lidstaat goedgekeurd is in een andere lidstaat gebruikt mag worden. "Maar dan moet wel gegarandeerd zijn dat in iedere lidstaat de keuringen correct worden uitgevoerd en dat het controlesysteem goed functioneert", merkt Jaco Kole op. "In een aantal lidstaten moet er op dat front nog het een en ander gebeuren." ■

Jaco Kole in zijn functie als inspecteur. "Ik bezoek alle keuringsstations minimaal één keer per jaar."

Product Stewardship rapportage nu op internet

Presentatie tijdens bezoek aan Tweede Kamer

Ieder jaar organiseert Nefyto een bijeenkomst rond haar Product Stewardship Gedragscode. Al enkele malen werd deze dag benut om de tweejaarlijkse Product Stewardship rapportage te presenteren. Ook dit jaar gebeurde dat weer, alleen heeft de rapportage nu een andere vorm dan tot dan toe gebruikelijk was.

Met een symbolische druk op de knop presenteert Jan Mastwijk, lid van de Tweede Kamer voor het CDA, de nieuwe Product Stewardship rapportage van Nefyto. Niet een rapportage in gedrukte vorm, zoals de afgelopen drie keer, maar een rapportage op de website van Nefyto. Dit is een dynamische en doorlopende rapportage, die regelmatig wordt aangevuld met nieuwe items. De rapportage is snel te vinden op de website van Nefyto: ga naar www.nefyto.nl en klik op de blauwe button met daarin de tekst 'Product Stewardship in de praktijk'.

In het convenant duurzame ge-

horen hoe de politiek met de vraagstukken rond gewasbescherming omgaat. In het kader daarvan werd er een bezoek gebracht aan de Tweede Kamer.

Tijdens het ochtendprogramma was het gezelschap te gast bij de CDA-fractie. Daar werd gediscussieerd met Jan Mastwijk, woordvoerder tuinbouw en gewasbescherming van deze fractie. Verder werd die ochtend een lezing gegeven door Suzanne Bont, die vertelde over haar werk als commissieadviseur Europese Zaken van de Tweede Kamer.

Het middagprogramma stond in het teken van een algemene kennismaking met de Tweede Kamer, met daarin een rondleiding, een film en een

bezoek aan de publieke tribune tijdens een debat.

Politiek en gewasbescherming

Door de deelnemers worden verschillende vragen gesteld over politiek en gewasbescherming. Bijvoorbeeld de vraag of alle politieke partijen het belangrijk vinden dat de Nederlandse land- en tuinbouw voldoende concurrentiekracht heeft. Jan Mastwijk vermoedt van wel en illustreert met een voorbeeld: "Ik weet dat de steunmaatregelen voor de glastuinbouw een breed draagvlak hebben in de politiek. Ook bij de traditionele oppositie. Men ziet het nut in van een duurzame tuinbouw. Met ziet ook dat de tuinbouw een belangrijke bijdrage levert aan het Bruto Nationaal Product en dat het om veel arbeidsplaatsen gaat. Hierbij moet je meewegen dat de glastuinbouw door het vele glas en licht minder sympathie opwekt dan bijvoorbeeld de vollegrondsteelten."

Een andere vraag: in de discussie over het toelatingsbeleid wordt door de industrie vaak ingebracht dat Nederland een land van kleine teelten is. En dat het effectief middelenpakket voor deze teelten onder steeds grotere druk komt te staan. Hoe kijkt de politiek naar het argument van de kleine teelten, ook te beschouwen als 'speciality

crops', binnen de discussie over het toelatingsbeleid?

Volgens Jan Mastwijk zijn en blijven de kleine teelten een steekhoudend argument in de discussie. "Het is goed om je best te blijven doen voor de kleine teelten. Het zou voor Nederland niet goed zijn als we een land van alleen grote teelten zouden worden. Overigens beseffen de meeste Nederlanders nauwelijks hoe ons agrocluster in elkaar steekt en dat het hier heel anders is dan in de rest van Europa. Van dat laatste moeten we ons voortdurend bewust zijn. Anders krijg je voorstellen zoals we die hebben gehad voor de teeltvrije zones van tien meter. Je hoeft maar in Boskoop rond te kijken om te zien dat dat echt niet kan."

Wapenfeiten melden

Hoe kijkt Jan Mastwijk als politicus tegen de Product Stewardship Gedragscode aan? Geeft het vertrouwen? "Het geeft zeker vertrouwen", is het antwoord. "Maar het zou goed zijn om nog meer de concrete inspanningen te benoemen, om de wapenfeiten te melden. Maak ook concreet wat gewasbescherming doet en wat er gebeurt als je het niet toepast. Richt bijvoorbeeld proefvelden in waar het verschil duidelijk wordt en nodig Kamerleden uit om dit te komen bekijken."

In de discussie komt ook de rol van het Ctgb ter sprake. In het vorige Nefyto Bulletin is uiteengezet dat het Ctgb meer concurrentie zal krijgen als de Europese verordening van kracht wordt en daarmee de zonale procedure zijn intrede doet. Met het oog hierop zou het Ctgb een kwaliteitsslag moeten maken, met name op het gebied van snelheid en terugkoppeling van de stand van zaken in het aanvraagproces.

Hoe belangrijk is het dat Nederland blijft beschikken over een eigen nationale toelatingsinstantie? Nefyto-voorzitter Meerten Smit maakt duidelijk dat dit wel degelijk

Jan Mastwijk (rechts), lid van de Tweede Kamer voor het CDA, lanceert de nieuwe Product Stewardship rapportage van Nefyto. Links Nefyto-voorzitter Meerten Smit.

belangrijk is: "Wanneer het Ctgb zich ontwikkelt tot een toonaangevende toelatingsinstantie in Europa, helpt dat om nieuwe middelen snel in Nederland toegelaten te krijgen. Nederlandse telers beschikken dan als eerste over innovatieve middelen en technologie."

Zonder Ctgb zou de toelatingsbeoordeling gedaan worden door de afzonderlijke departementen, zoals dat vroeger ook gebeurde. Naar die situatie wil Jan Mastwijk niet terug: "Dat betekent dat we het Ctgb in stand moeten houden."

Commissieadviseurs

Het laatste deel van het ochtendprogramma komt voor rekening van Suzanne Bont. Zij is één van een vier commissieadviseurs Europese Zaken van de Tweede Kamer. Dit is een nieuwe functie, die zich nu nog in de projectfase bevindt. Deze commissieadviseurs lichten de vakcommissies van de fracties in over recente ontwikkelingen in het Europese beleid die relevant zijn voor Nederland. De adviseurs zijn niet gebonden aan een politieke partij.

Al sinds jaren speelt het probleem dat het niet altijd even gemakkelijk is om een link te leggen tussen de Europese en de nationale politiek. Het kan zelfs gebeuren dat Europese besluitvorming zo snel gaat, dat het al gebeurd is voordat de Nederlandse politiek er erg in heeft. Laat staan dat men nog invloed kan uitoefenen op de genoem-

de besluitvorming.

Dit hiaat is al gedeeltelijk geslecht door de zogeheten BNC-fiches (Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen). In de BNC-fiches worden voorstellen van de Europese Commissie beschreven, met daaraan gekoppeld een oordeel hierover van de Nederlandse regering.

De BNC-fiches betreffen echter alleen de voorstellen. Deze voorstellen gaan vervolgens het Europese besluitvormingsproces in, wat zich doorgaans buiten het zicht van de nationale politici afspeelt. Daar komt bij dat deze besluitvorming soms snel kan gaan. Om die reden is nu het project gestart met de commissieadviseurs, waar Suzanne Bont er één van is.

Plenaire discussie

Het middagprogramma omvat een rondleiding en een bezoek aan de publieke tribune, waarna de dag wordt afgesloten met een plenaire discussie tussen de vijftig deelnemers. Daarin wordt aandacht besteed aan de Code Aanpak, de Product Stewardship rapportage en deelname aan ketenprojecten waarin wordt gestreefd naar residuvrije producten. Ook wordt het idee gevat om met Product Stewardship nog taakstellender aan de slag te gaan en doelstellingen te benoemen die Nefyto en haar leden in de nabije toekomst willen realiseren. Om zo Product Stewardship nog krachtiger naar buiten te kunnen brengen. ■

Vlnr: Jan Mastwijk, Suzanne Bont (commissieadviseur Europese Zaken) en Meerten Smit.

wasbescherming is afgesproken dat Nefyto iedere twee jaar rapporteert over haar inspanningen op het gebied Product Stewardship. Dat betreft dan de inspanningen van Nefyto als organisatie en die van de individuele bij Nefyto aangesloten bedrijven. Inmiddels heeft dat drie gedrukte rapportages opgeleverd, waarvan de laatste over de periode 2006-2007, getiteld 'De volgende stap'. Deze rapportages zijn steeds gepresenteerd tijdens de jaarvergadering van Nefyto of tijdens een Product Stewardship bijeenkomst. Deze bijeenkomsten worden ieder najaar georganiseerd en zijn bedoeld zijn voor medewerkers van de bij Nefyto aangesloten bedrijven.

Eind september 2009 vond er wederom een Product Stewardship bijeenkomst plaats. Hierin is de rapportage over 2008-2009 gepresenteerd, in de vorm van een dynamische en doorlopende rapportage op internet. Hiermee heeft Nefyto de overstap gemaakt naar een continue rapportage, gebruikmakend van een eigentijds medium.

Politiek bedrijf

De jaarlijkse Product Stewardship bijeenkomst vond dit jaar plaats op 30 september in Den Haag. Doel van de dag was om nader kennis te maken met het 'politieke bedrijf' en te

In het middagprogramma was er een rondleiding in het gebouw van de Tweede Kamer.

COLOFON

NEFYTO BULLETIN 4 | december 2009 | Jaargang 15 Nefyto Bulletin is een uitgave van Nefyto (Nederlandse Stichting voor Fytofarmacie), belangenorganisatie voor de Nederlandse agrochemische industrie. Het bulletin wordt kosteloos toegezonden aan personen en organisaties die op enigerlei wijze betrokken zijn bij gewasbescherming in Nederland. Nefyto Bulletin verschijnt vier keer per jaar in een oplage van 1800.

REDACTIE Nefyto, Hogeweg 16 | Postbus 80523, 2508 GM Den Haag | t (070) 750 31 00 | f (070) 354 97 66 | nefyto@nefyto.nl | www.nefyto.nl | TEKST EN REALISATIE FredMeijer.nl Communicatie, Doetinchem

ONTWERP EN LAY-OUT Cyril Strijdonk Ontwerpburo, Gaanderen | FOTOGRAFIE Fred Meijer, D66 | DRUK Ratiosluis Doetinchem | VERSPREIDING Controlled circulation / ISSN 1382-3833